

JAK VYBÍRAT DĚTEM KNIHY

Jan a Ráchel Bícovi

Problematika duchovních vlivů na děti skrze média je velmi široká a nelze úplně vše pokrýt v jednom článku. Rozhodli jsme se proto zaměřit alespoň na to, jaká hlediska zvážit při výběru knih pro děti. Knihy jsou pro vývoj dítěte opravdu důležité. Jediným způsobem přispívají k rozvoji jejich fantazie, vývoji morálního citění, jsou důležitým zdrojem informací. Ale tak, jako může mít dobrá kniha na dítě skutečně pozitivní vliv, může mít špatně zvolená četba vliv negativní. Je proto dobré stanovit si určitá kritéria, která chcete při výběru dětských knih vzít v úvahu. Ty pak dle potřeby můžete vztáhnout i na filmy, televizní pořady, počítačové hry atd.. Nabízíme Vám zde několik vodítek, která Vám pomohou si kritéria pro výběr knih zvolit.

Výběr knih/příběhů nepodceňujte

Jak jsme již popsali výše, mají na vaše děti skutečně velký vliv. Těžko zvládneme přecíst úplně všechny knihy dříve, než je dáme dětem, ale jako rodiče máme zodpovědnost získat si pro výběr dostatek kvalitních informací. Vždy je dobré do knihy alespoň nahlédnout a zběžně ji pročíst. Čím více je kniha kontroverzní, tím více a hlouběji se zabývejte jejím zkoumáním. Nespoléhejte ani na to, že se vám kniha líbila v dětství. Sentimentální vztah k určité knize nám může snadno zamlžit její skutečný obsah. Podívejte se na ni proto novými očima, ve světle biblických principů.

Je potřeba brát v úvahu věk dítěte

Podle vývojových psychologů děti zhruba do 8 let nerozlišují dostatečně realitu a fikci. Pokud dítě považuje za reálného Medvídku Pú, jeho vývoj to těžko ohrozí. Když však za reálné považuje strašidla, která odnášejí děti, vodníka, který topí lidi a podobně, vzbuzujeme v něm zbytečný strach. Některé děti jsou navíc i ve vyšším věku citlivější na napínavé scény - je potřeba to zvážit.

Také nezapomeňme postupně pomáhat dětem, aby si vytvořily schopnost duchovního rozlišení. Čím jsou děti starší, tím jim můžeme postupně ve výběru knih dávat větší volnost, ale stále je potřeba mít o tom, co dítě ovlivňuje, přehled. U starších dětí je také nutné si v případě zákazu lépe připravit argumenty. Jedenáctiletému dítěti prostě už nebude stačit pouhé „to není hezká knížka“, jako tomu je u dítěte tříletého.

Jsou principy, které kniha/příběh obsahuje, biblické?

Často se za dostatečně biblické považuje, pokud v příběhu „dobro zvítězí nad zlem“. Je ale také potřeba se zamyslet nad tím, jakými prostředky dobro zvítězí. Je to skutečně díky dobrému charakteru hrdiny či Boží pomoci? V řadě příběhů dobro zvítězí díky chytráctví či podvodu (např. nad „čertem“), proti zlým duchovním mocnostem se bojuje pomocí „dobrých“ kouzel apod.. Bible však magii naprosto jasně zakazuje. Dalším problémem je dualismus, který se v řadě pohádkových příběhů objevuje. „Dobro“ a „zlo“, jsou si naroveň, mají v podstatě stejnou šanci na vítězství. Tento přístup je však jasně nebiblický. Bůh a satan nejsou rovnocenné „síly“, Bůh je Stvořitel a má satana stále pod kontrolou.

Při tomto zvažování nebuďte sami sobě měřítkem. Nespoléhejte se na to, „jak vám co připadá“. Odpovídá váš úsudek skutečně Božímu Slovu, nebo je založen na jakémsi vašem pocitu?

Jaké hodnoty kniha/příběh podporuje?

Není příliš velký důraz kladen na vnější vzhled? Na bohatství? Na lidskou moudrost? Neposmívají se hlavní hrdinové (beztrestně) slabým, starým či ošklivým? Bere se (ve významné míře) v knize Boží jméno nadarmo? Jak často používají kladní hrdinové sprostých slov?

Jakou roli v knize hrají předsudky?

V některých knihách či příbězích se negativně hovoří o jiných rasách či národech, např. „ukradnou tě cikáni“, lakomý a chamtivý Žid, směšně německy hovořící přihlouplá vrchnost apod..

Jaký vztah mají hrdinové knihy/příběhu ke svým autoritám (rodičům, učitelům atd.)?

Jsou všichni dospělí líčeni jako špatní, nedůvěryhodní, směšní či nehodní následování?

Jaký model rodiny se v knize/příběhu objevuje?

Otec bývá v často zesměšňován nebo líčen jako slaboch, matka/macecha jako manipulativní a zlá. V řadě knih jsou rodiče popisováni jako trapné figurky, které nám chytrým dětem nemají co mluvit do života. Pěstouni/nevlastní rodiče bývají téměř bez výjimky líčeni negativně.

Je s knihou spojena velká reklamní kampaň, spojená s množstvím výrobků na dané téma?

Kolik peněz nás to bude stát, necháme-li své dítě této kampani podlehnout? Toto kritérium samozřejmě není rozhodující, ale není ani úplně bezvýznamné.

Je na naše děti ohledně dané knihy (filmu, televizního pořadu atd.) vytvářen tlak vrstevníků

... tzn., že bez přečtení této knihy, nejsou děti „in“? Chceme v dětech spíše podpořit vědomí, že není potřeba (ani není správné a zdravé) jít vždy s proudem, a nebo že je lepší raději nevybočovat z řady? Chceme z nich vychovat osobnosti, nebo „stádní typy“?

Jaké ovoce lze pozorovat u dětí, které se danou knihou sytí?

Vede je to blíže k Bohu? Nebo mají potíže s nočními můrami? Žijí v reálné radosti, nebo ve fiktivním, paralelním světě? Jsou k druhým lidem přátelštější a vstřícnější, nebo shazují a zesměšňují ty, kteří dané knize (filmu atd.) nepřišli zrovna na chuť?

Je velmi dobré poradit se s přáteli, kteří s knihou již mají nějakou zkušenost.

Pokud si ale připadáte ohledně dané knihy tlačeni k rozhodnutí, ať už na jednu či druhou stranu, nenechte se manipulovat pocitem, že „nezapadáte“. Na rozhodnutí si dejte určitý čas. Zvažte všechna pro a proti a přemýšlejte, nakolik daná kniha odpovídá vašim kritériím. Na modlitbě, ve světle Božího Slova a se spolehnutím se na Boží vedení se pak rozhodněte pro to, co skutečně považujete pro své dítě za dobré.

Původně vyšlo v časopise Život víry.

